

vzdělávání. Dimenze *Relace* a *Kultura* obsahují abstraktnější proměnné, jako jsou vztahy, hodnoty a postoje.

Popis nástroje

Vlastní evaluační nástroj se skládá ze tří částí zkoumajících všechny čtyři výše uvedené dimenze:

- strukturovaný rozhovor s ředitelem/ředitelkou školy vyplněný hodnotitelem,
- strukturované pozorování prostředí vyplněné hodnotitelem,
- dotazníky vyplněné pedagogickými pracovníky školy (24 otázek s vícenásobnou volbou, ve kterých učitelé vyjadřují souhlas s předloženými výroky týkajícími se jejich školy).

Tři dimenze jsou složené ze všech tří zdrojů (pozorování, rozhovor s vedením, dotazníky učitelek). Dimenze *Podmínky* čerpá informace převážně z rozhovoru s vedením školy (šestpoložek), dále ze tří položek vyplněných hodnotitelem při pozorování a ze dvou položek vyplněných učiteli. Dimenze *Relace* čerpá také ze všech tří zdrojů, z převážné části ovšem z hodnocení učitelů (osm položek z dotazníků, dvě položky z pozorování a dvě z rozhovoru s vedením školy). V dimenzi *Kultura* se jedná o pět položek z dotazníků, tři položky z pozorování a tři z rozhovoru. Dimenze *Praxe* je celá až na jednu položku založená na dotaznicích vyplněných učitelkami, tedy na jejich autoevaluaci.

Dimenze *Kultura* se odráží zejména v postojích, hodnotách a projevech chování pracovníků školy. Jedná se o ideové nastavení školy, které je sdíleno a předáváno žákům, rodičům, zaměstnancům školy, komunitě, veřejnosti i zřizovateli. Pod dimenzi *Kultura* spadají nejobtížnější zachytitelné, leč nejdůležitější aspekty kvalitní inkluzivní školy: klima, atmosféra, étos, filozofie a politika. Škola odpovídá například na otázky, zda přijímá všechny žáky (ze spádové oblasti) či zda žáci neodcházejí do škol zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona (dříve samostatně zřízených pro žáky s tzv. školským zdravotním postižením). V této dimenzi je zjišťováno, jestli škola pracuje se strategií rozvoje inkluze, jak učitelé vnímají vzdělávání žáků v heterogenních kolektivech a zda vidí přínosy společného vzdělávání i pro žáky bez speciálních vzdělávacích potřeb.

V dimenzi *Podmínky* se jedná převážně o prvky, které souvisejí s organizačním, materiálním a personálním zajištěním chodu školy. Aby mohl být edukační proces úspěšný, je třeba prostředí, zázemí školy i personální obsazení přizpůsobovat heterogennímu složení žáků. V rámci této dimenze nástroj identifikuje základní faktické i symbolické bariéry, které mohou tomuto procesu zabraňovat (resp. jejich absenci/eliminaci). Tato dimenze zjišťuje, zda škola neselektuje žáky podle schopností do oddělených tříd, zda či do jaké míry poskytuje bezbariérové prostředí a jaká je míra autonomie žáků během přestávek či mimo vyučování. Důležitou otázkou je, zda jsou školní i volnočasové aktivity přístupné všem dětem bez ohledu na jejich zdravotní či ekonomické možnosti a jaké má škola nástroje k tomu, aby aktivity zpřístupnila všem. Co se týče pedagogického sboru, zkoumá dimenze podmínky připravenosti pedagogů dotazem na další vzdělávání pedagogů a působení asistentů pedagoga. Zjišťuje se, zda škola disponuje pomůckami pro práci s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami a zda rozpočet školy pamatuje na položky podporující inkluzi.

Dimenze *Praxe* zobrazuje žáka a jeho potřeby v centru pedagogicko-didaktického snažení s ohledem na přirozenou a očekávanou rozmanitost každé učební skupiny, jíž je každý žák součástí. Jsou v ní zahrnuty zejména prvky individualizovaného přístupu k žákovi i k jeho hodnocení. V dimenzi *Praxe* lze nalézt i položky zkoumající aktivizaci žáků směrem k vzájemné spolupráci a ke spoluvytváření výuky samotné. Jak už jsme zmínili výše, celá